

Biskop deltog i omdiskuteret ramadan-middag: Jeg mødte ikke nogen, som taler hadets sag

Der er brug for fred og forsonlighed. Ikke det modsatte. Hvis ikke vi kan mødes her på sikker afstand af død og ødelæggelse, hvordan kan vi så forvente det af dem, der står midt i det, skriver Peter Skov-Jakobsen om en omdiskuteret ramadan-middag, hvor flere imamer meldte afbud.

På denne aften i Tingbjerg til ramadan-middag mødte jeg ikke nogen, der talte hadets sag, og som insisterede på ondskab og myrderier, skriver biskop Peter Skov-Jakobsen.

Peter Skov-Jakobsen

Biskop, Københavns Stift, rådsformand, Folkekirkens Nødhjælp, formand, grænseforeningen

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler. Bidraget er oprindeligt bragt af altinget (d. 22. April 2024), og er her bragt af F&R med tilladelse fra Peter Skov-Jakobsen

Det er en aften, som jeg sent vil glemme. Der var en helt usædvanlig venlighed i luften. Lokalet var fyldt med mennesker, som jeg for nogens vedkommende godt kendte, nogle var bekendte og andre var helt nye mennesker, som jeg aldrig havde haft privilegiet at hilse på før.

Måltidet kan noget helt særligt. Det er en meget kort vej hen til at dele liv med hinanden. Man begynder med sine forsigtige spørgsmål: Hvem er du? Hvad laver du? Man lægger lette kommentarer henover det, der muligvis lige er sket.

Måltidet afvæbner én og gør én åben for den anden. Man modtager, og man bliver modtaget, og pludselig er man fælles om rummet, stemningen, om forfærdelsen og om skønheden.

Aftenen vil jeg altid bære med mig som et meget kært minde, for det var min første ramadanmiddag. Ved siden af mig sad et muslimsk ægtepar over for en lokalpolitiker og to muslimske kvinder, og på den anden side sad en kollega, imamen Sherin Khankan.

Maden kom på bordet, og mine bordfæller fortalte mig om de forskellige retter. Henad vejen var vi blevet så godt bekendt med hinanden, at vi også kunne begynde at le sammen, drille hinanden godmodigt og spørge interesseret ind til særlige ting og naturligvis berøre den urolige og grufulde udfoldelse af ondskaben i verden.

Vi er sammen om at leve i en urolig verden, og vi er sammen om at længes efter fred og retfærdighed.

Der var et skår i glæden på denne aften. Jeg havde i ugevis glædet mig til at skulle møde en ven og imam, som jeg i anden sammenhæng har haft en del med at gøre. Altid har jeg glædet mig over hans visdom og hans uforbeholdne kærlighed til menneskene. Så havde jeg også glædet mig til at møde de imamer og repræsentanter for de muslimske troende, som jeg ikke kendte endnu. Desværre havde de meldt afbud.

Indtil flere gange i løbet af aftenen kom jeg i tanker om den skål, der ofte udbringes i England ved

middage, nemlig "To absent friends". Jeg drak den skål i det stille og sendte dem tanker og hængte en længsel i halen på disse tanker: Jeg glæder mig til næste gang, hvor I også er med.

Bagefter er jeg blevet gjort opmærksom på, at jeg tilsyneladende har været i et mildest talt forkasteligt selskab. Jeg er ikke selv på Facebook, men jeg forstår, at det er et meget slet selskab, jeg har været i, og at jeg har udvist foragt for menneskers eksistenskamp.

Måltidet afvæbner én og gør én åben for den anden.

Peter Skov-Jakobsen
Biskop

Nogle er gået så vidt, at de har kaldt nogle af mine medgæster for børnemordere, og sammenlignet dem med nazister. Det er mærkeligt at komme hjem og opdage, at man skulle have deltaget i sådant noget.

Der er brug for fred og forsonlighed. Ikke det modsatte. Og hvis ikke vi kan mødes her på sikker afstand af død og ødelæggelse, hvordan kan vi så forvente det af dem, der står midt i det?

Hvis ikke vi kan skabe håb her, hvem kan så?

Den aften var jeg gæst. Når jeg er gæst, kommer jeg, fordi jeg er inviteret. Jeg indlader mig på gæstfriheden og håber, at den vil forandre mig og mine perspektiver.

Jeg vælter ikke gennem døren med forventninger om, at min vært taler ligesom mig. Jeg beder heller ikke min vært om at deklarerer sine holdninger, ligesom jeg naturligvis ikke vil finde mig i at skulle deklarerer mine egne holdninger, inden jeg går igennem døren.

Måltidet åbner os for hinanden. Vi lever i en tid, hvor det er altafgørende, at vi omfavner hinanden med storsind og lytter til hinanden. Jeg beder ikke mine muslimske og jødiske medborgere om at tage afstand til det ene og det andet.

For det første går jeg ud fra som givet, at de er demokrater og derfor ikke tåler antidemokratiske og autoritære kræfter. Jeg går også ud fra, at ingen af dem har nogen glæde ved myrderier af modparten.

Men jeg kommer også med en bevidsthed om, at noget lige nu kan gøre så ondt, at det er folkeligt umuligt at italesætte. På denne aften i Tingbjerg mødte jeg ikke nogen, der talte hadets sag og som insisterede på ondskab og myrderier.

Selv har jeg det sådan, og det er nok sådan en lille dansk irriterende obsternasighed, at der ikke er nogen, der skal fortælle mig, hvad jeg skal mene.

Da jeg fornyelig professionelt blev tilskrevet af mennesker, som jeg sympatiserer med, at jeg skulle mene det samme som dem, blev jeg tydeligt irriteret. Jeg vil ikke bare sige deres sætninger, for at de kan have det bedre. Jeg vil ikke bare gå rundt og deklarerer mine korrektheder, og jeg forventer heller ikke, at andre gør det over for mig.

Nogle er gået så vidt, at de har kaldt nogle af mine medgæster for børnemordere, og sammenlignet dem med nazister.

Måltidsfællesskabet kan noget. Den norske teolog Notto R. Thelle skriver: "Måltidet bliver et rum, hvor skammen mister sin kraft. Varmen og venska-

Peter Skov-Jakobsen
Biskop

bet virker, det kuede blik bliver klart, og rasende tanker bliver mildere.”

Jeg har lært af den lærde tysk-iraner Naveed Kermani, der skriver så smukt om islam, jødedom og kristendom, at i stedet for at stirre os blinde på vores trossystemer, skal vi se os glade i hinanden.

Vi skal opdage hinanden som mennesker, der vandrer på den samme vej ind i fremtiden – forhåbentlig mod håbet og barmhjertigheden og med retfærdigheden i sindet. På denne rejse gør vi fælles erfaringer, og der er grund til at lære noget om hinanden og af hinanden.

Vi forelsker os – og måske bliver vi skuffede. Vi grundlægger familie, vi bliver kloge på noget, får et arbejde, bliver syge, og vi bliver raske igen. Vi længes efter vores børn, når de er flyttet hjemmefra, vi begraver vores døde forældre, vi fortæller børnebørnene historier, og til sidst dør vi selv.

Hvorfor skulle vi dog ikke tale med hinanden undervejs? Hvorfor skal vi ikke glædes over den fælles menneskelighed? Hvorfor skal vi ikke sammen tage til genmæle mod dem, der truer livet? – dem, der elsker en religion eller en idé, men hader medmennesker.

Lad os alle turde vise mildhed, sårbarhed og barmhjertighed og træde et skridt frem fra det sted, hvor vi står for at komme hinanden nærmere, og elske Gud af hele sit hjerte og med hele sin kraft og sit medmenneske, som man elsker sig selv – ja, ligefrem elske sin fjende – som der står i sura 41,34: at “afværgede det onde med godt, og se, fjenden bliver dig en kær ven.”

Det var en skøn aften. Uanset hvad de andre siger. Tænk sig at blive inviteret ind til andre menneskers højtid. Tænk sig at sidde spændte og sultne ved bordene og vente på, at solen går ned, og så skal man sammen stille sulten.

Jeg var i øvrigt også bevæget over, at den eneste tilstedeværende imam rejste sig og talte om sine kollegaers mod ved at blive borte og ikke modtage invitationen til at spise sammen med os andre.

Hun forsøgte kærligt med denne bemærkning at gøre os opmærksom på, at dette også var en del af dialogen. Nok ser jeg anderledes på det, men jeg vil aldrig glemme hendes insisteren på at holde dem tæt til bordet og tage dem med ind i sammenhængen.

Lige pludselig var de ikke så meget “absent friends”, men “present friends”. Og så glæder jeg mig til at se dem næste gang – for selvfølgelig er der en næste gang! Vi bliver nødt til at insistere på fremtiden, håbet, freden og retfærdigheden.

Jeg var i øvrigt også bevæget over, at den eneste tilstedeværende imam rejste sig og talte om sine kollegaers mod ved at blive borte

Peter Skov-Jakobsen
Biskop

Folkekirke & Religionsmøde

Peter Bangs Vej 5B
2000 Frederiksberg
Tlf. 52 50 63 65
www.religionsmoede.dk

